



LUND UNIVERSITY

Hur tänker du försörja dig?

En studie av försörjningskravet vid anhöriginvandring och av rättsliga kontroll- och sållningsmekanismer under nyanlända personers etablering i Sverige

Häckner Posse, Lovisa

Published in:

Nordisk socialrättslig tidskrift

2019

Document Version:

Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Häckner Posse, L. (2019). Hur tänker du försörja dig? En studie av försörjningskravet vid anhöriginvandring och av rättsliga kontroll- och sållningsmekanismer under nyanlända personers etablering i Sverige. *Nordisk socialrättslig tidskrift*, (21-22), 45-64.

Total number of authors:

1

Creative Commons License:

Ospecificerad

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Hur tänker du försörja dig?

– En studie av försörjningskravet vid anhöriginvandring och av rättsliga kontroll- och sållningsmekanismer under nyanlända personers etablering i Sverige

LOVISA HÄCKNER POSSE, *doktorand*, Lunds universitet

ABSTRACT

Since 2010, family member immigration in Sweden is subject to a maintenance requirement. This means that a person living in Sweden, the sponsor(s), must be able to support themselves and the members of their family who are applying for residence permits. The maintenance requirement can be regarded as an instrument that, along with other regulations, determines who can and should belong to the nation as an imagined community. Through the requirement, certain behaviours and choices of the sponsor that relate to employment are rewarded while other behaviours and choices are disqualified. In most cases involving the maintenance requirement, the sponsors have previously immigrated themselves. Therefore, in addition to the requirement, many sponsors are, or have been, subject to other “integration” laws and policies. This article examines how the maintenance requirement is applied in the Swedish migration courts. The results are compared with ideas about the economic future of newly arrived individuals, as expressed in the Swedish government’s policy on introduction for newly arrived individuals. I identify discrepancies in ideas about “acceptable” behaviours and choices of newly arrived individuals. While the government’s introduction policy is characterized by neoliberal ideals of flexibility, adaptability, capacity for self-improvement and learning, such behaviours are disqualified in the courts’ application of the maintenance requirement. By forcing newly arrived individuals that want to reunite with their families to take on certain behaviours, the maintenance requirement can reinforce power imbalances in the labour market, as well as social and economic inequalities.

1. Inledning

Sedan år 2010 tillämpas ett försörjningskrav vid anhöriginvandring i Sverige. Kravet innebär att den som vill att en familjemedlem ska få uppehållstillstånd i landet dels måste kunna försörja sig själv och den anhörige, dels måste ha en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och den anhörige. Kravet kan betraktas som ett instrument för att avgöra vem som kan och bör tillhöra nationen som föreställd gemenskap, bl.a. genom att vissa livsval, beteenden och löften kopplade till försörjning belönas samtidigt som andra diskvalificeras. I majoriteten av de ärenden som rör försörjningskravet vid anhöriginvandring utgörs anknytningspersonen, det vill säga personen i Sverige, av en person som tidigare själv har invandrat.¹ Många anknytningspersoner omfattas därför av eller har omfattats av så kallade integrationsrättsliga² bestämmelser, däribland lagstiftningen om introduktionsinsatser.³ Vad gäller begreppet *integration* har tidigare forskning gjort gällande att begreppet ofta inrymmer krav på assimilering. Nationalstaten är sammanfogad med kulturella föreställningar, vilka bl.a. upprätthålls genom att upp-

- 1 Migrationsverket. 2018. Beviljade uppehållstillstånd 2017. <https://www.migrationsverket.se/download/18.4100dcob159d67dc6146d5/1515053488342/Beviljade%20uppeh%C3%A5llstillst%C3%A5nd%202017.pdf> (Hämtad: 2019-05-19).
- 2 I artikeln avses med *integrationsrätt* sådan reglering som är särskilt inriktad på nyanlända personer och deras första tid i Sverige efter att de beviljats uppehållstillstånd, däribland bestämmelser om nyanlända personers sysselsättning och boende. Inom svensk lagstiftning används ofta benämningen ”nyanländ invandrare” om personer som omfattas av sådan lagstiftning, bl.a. i de lagar och förarbeten som denna artikel diskuterar. Begreppet invandrare har dock varit föremål för kritik eftersom begreppet tar sikte på något en person *är* och inte på vad en person *har gjort*, vilket riskerar att leda till en s.k. andrafering av vissa personer (jfr Knocke, W., Den strukturella diskrimineringens försåtlighet – Ett historiskt och nutida perspektiv, i Neergaard [red.], På tröskeln till lönearbete: Diskriminering, exkludering och underordning av personer med utländsk bakgrund, SOU 2006:60, Fritzes, Stockholm, Fritzes, 2006, s. 41 ff). Jag använder i artikeln begreppet ”nyanländ person”, ett begrepp som i likhet med ”nyanländ invandrare” och ”integrationsrätt” saknar en vedertagen definition. I artikeln avser jag med nyanländ person en person som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige och som antingen omfattas av eller relativt nyligen har omfattats av de juridiska bestämmelserna om introduktionsinsatser (i skrivande stund utgörs dessa bestämmelser i huvudsak av lag [2017:584] om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och förordning [2017:820] om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare). Det bör dock betonas att nyanlända personer är en heterogen grupp.
- 3 För en närmare redogörelse för introduktionsinsatsernas innehåll, se avsnitt 3.

ställa explicita och implicita krav på anpassning från individer eller grupper som uppfattas som avvikande från en föreställd majoritet. Utifrån ett sådant synsätt kan även integrationsrättsliga bestämmelser, i likhet med försörjningskravet, betraktas som ett slags sållningsverktyg; inkluderingen av nya medlemmar i välfärdsstaten inbegriper exkludering av levnadssätt (och därigenom personer) som inte anses passa in.⁴ Undersökningar av försörjningskravet och lagstiftningen om introduktionsinsatser kan därför vara relevanta för att förstå hur metoder för inne- och uteslutning införlivas och praktiseras genom rätten. Det förefaller även vara relevant att undersöka hur dessa bestämmelser förhåller sig till varandra.

Artikeln undersöker hur migrationsdomstolarna tillämpar försörjningskravet i samband med anhöriginvandring. En studie av 169 domar ligger till grund för undersökningen. Resultatet av undersökningen jämförs i denna artikel med den vision om nyanlända personers ekonomiska⁵ framtid som kommer till uttryck i regeringens introduktionspolicy. Artikeln avslutas med en diskussion om vad försörjningskravet vid anhöriginvandring och svensk introduktionspolicy kan tänkas säga om sållningsmekanismer i välfärdsstaten och om processer och fenomen såsom nyliberalism, nationalism, rasifiering och medborgerlig stratifiering.

De avgöranden som ligger till grund för artikeln är från år 2017 och har samlats in under våren 2018 genom sökning på relevanta lagrum i databasen JP Infonet. Sökningarna har avgränsats till tre av landets fyra migrationsdomstolar (Luleås, Stockholms och Göteborgs). Migrationsdomstolen i Malmö har valts bort eftersom jag arbetade på domstolen under den aktuella perioden och då jag är osäker på om det hade kunnat påverka min läsning av material därifrån. 100 avgöranden från respektive

4 Borevi, K., Välfärdsstaten i det mångkulturella samhället, Univ., Uppsala, 2002, s. 35 f; jfr De los Reyes, P., Mångfald och differentiering: diskurs, olikhet och normbildning inom svensk forskning och samhällsdebatt, SALTSA, Solna, 2001; jfr Barry, B., Culture and equality: an egalitarian critique of multiculturalism, Polity, Cambridge, 2001.

5 Av utrymmesskäl undersöker artikeln enbart den del av försörjningskravet som avser inkomstkällor och försörjningssätt. Jag är medveten om att flera aspekter av otrygghet eller prekaritet som försörjningskravet och integrationsrätten kan tangera och institutionalisera därmed lämnas åt sidan.

domstol har samlats in (de 100 översta träffarna vid respektive sökning). De avgöranden som inte behandlar försörjningsdelen av försörjningskravet har sällats bort, så även avgöranden som bedömts vara för kortfattade för att kunna läggas till grund för en analys. I slutändan har 52 avgöranden från migrationsdomstolen i Stockholm, 62 avgöranden från migrationsdomstolen i Luleå och 55 avgöranden från migrationsdomstolen i Göteborg studerats. Jag har valt att inte dela upp materialet i domar där anknytningspersonen saknar svenskt medborgarskap respektive där anknytningspersonen är svensk medborgare (bl.a. eftersom flera domar saknar sådan information). Bland domarna förekommer därför både anknytningspersoner som saknar svenskt medborgarskap och anknytningspersoner som är svenska medborgare. Den förstnämnda kategorin förekommer dock väsentligt oftare i materialet. Vidare kan konstateras att Migrationsverket, i samtliga avgöranden, som första instans har bedömt att försörjningskravet *inte* är uppfyllt. Det får antas att överklagandefrekvensen är väsentligt lägre i de fall Migrationsverket bedömer att försörjningskravet *är* uppfyllt. Min förhoppning är att längre fram även studera beslut från Migrationsverket där bedömningen gjorts att försörjningskravet är uppfyllt, då även sådana bedömningar kan vara av intresse för att förstå hur kravet tillämpas.

Vid läsningen av materialet har jag inledningsvis delat upp materialet i kategorierna ”domar där domstolarna bedömt att försörjningskravet *är* uppfyllt” respektive ”domar där domstolarna bedömt att kravet *inte* *är* uppfyllt”. Jag har därefter delat in dessa två övergripande kategorier i ett antal underkategorier, utifrån de inkomstkällor som förekommer i materialet. Därefter har domarna i respektive underkategori (t.ex. inkomstkällan ”etableringsersättning”, inkomstkällan ”studiemedel” eller inkomstkällorna ”studiemedel i kombination med timanställning”) analyserats med fokus på vilka argument som används för att kvalificera eller diskvalificera försörjningssätten i fråga. Därtill har jag letat efter mer övergripande teman gällande vilka slags beteenden som förefaller premieras respektive *inte* premieras i det studerade materialet. Artikelns redogörelse för domarna är uppbyggd kring dessa sistnämnda teman.

Som alltid vid kvalitativa studier föreligger en risk att forskaren bortser från motbevis och fakta i materialet som strider mot egna uppfattningar, liksom i större utsträckning tar fasta på sådant som bekräftar

dennes förförståelse och förväntningar. Att denna risk skulle vara möjlig att eliminera kan ifrågasättas, oaktat att forskning av detta slag givetvis bör präglas av en lyhördhet inför dessa fenomen.⁶ Jag har vid studierna av materialet varit noga med att anteckna även sådant som avviker från de mönster och teman som jag har tyckt mig kunna finna, samt funderat över om och hur materialet motsäger min förförståelse för bl.a. integrationsbegreppet. I artikeln redogör jag även för avvikelser, dvs. för sådant som avviker från mönster och teman som jag tycker mig ha funnit i materialet.

Vad gäller begreppet nyliberalism har jag i artikeln hämtat inspiration från filosofen och idéhistorikern Michel Foucault och antropologen Aihwa Ong. Foucault har anfört att den nyliberala kapitalismen präglas av att den maskinella aspekten av arbetaren inte kan separeras från arbetaren själv; subjektet har blivit en *Kompetensmaskin*, vars existens bl.a. innefattar ett ständigt framhävande av konkurrerande egenskaper och löften om ständigt ökad självförbättring och optimering.⁷ Ong har dock betonat att nyliberalismen inte kan betraktas som en standardiserad, universell apparat som tar sig liknande uttryck överallt och vars konsekvenser alltid kan förutses. De strategier för styrning som ryms inom nyliberalismen tillämpas inte enhetligt i förhållande till samtliga individer och grupper.⁸ Mot bakgrund av dessa idéer intresserar jag mig för vilka slags nyliberala subjekt som skapas genom migrationsdomstolarnas dömande verksamhet. Medverkar domstolarna till skapandet av Kompetensmaskinen eller till skapandet av andra slags (nyliberala) subjekt?

Vidare följer jag i artikeln sociologen Robert Miles definition av *rasifiering*. Det innebär att jag betraktar rasifiering som en process som uppstår i vissa historiska konjunkturen och under särskilda materiella villkor, där

6 Jfr Boréus, K., Diskursanalys, i Ahrne, G., & Svensson, P. (Red.) Handbok i kvalitativa metoder, Liber, Stockholm, 2015; Wikström, H., En konstruktionistisk syn på rättslighet, trovärdighet och identitet, i Thorburn Stern, R., & Wikström, H. Migrationsrätt: skyddsbehov och trovärdighet: bedömning i asylärenden, Liber, Stockholm, 2016.

7 Foucault, M., Naissance de la biopolitique: cours au Collège de France (1978–1979), Gallimard, Paris, 2004, s. 245; 229; jfr Mäkinen, K., Valuable selves: Potentiality and temporality in work-related coaching, European Journal of Cultural Studies, 19, s. 69–84, 2016.

8 Ong, A., Neoliberalism as a Mobile Technology, Transactions of the Institute of British Geographers, New Series, 32, s. 3–8, 2007.

vissa människor tillskrivs vissa biologiska egenskaper med mening att skilja ut, att utesluta och att dominera. Föreställningar om ”ras” reproduceras genom skapandet av en rasifierad ”Andra”, samtidigt som ”Vi:et”, som rasifierar, därigenom även rasifierar sig självt.⁹ Med *medborgerlig stratifiering* avses hur utformning av exempelvis medborgarskapsregler och migrations- och integrationspolitik i samverkan med social och ekonomisk ojämlikhet formar sociala identiteter och livschanser. Inom forskningen har betonats att processer av rasifiering och medborgerlig stratifiering kan förklara varför personer som har invandrat – i högre utsträckning än inhemskt födda personer – är arbetslösa, har så kallade atypiska anställningar och är överkvalificerade för arbeten de utför.¹⁰

Nedan följer inledningsvis en kort redogörelse av försörjningskravets rättsliga innehåll och de syften med kravet som har artikulerats i förarbeten. Detta följs av en redogörelse för vilka idéer om godtagbara inkomstkällor och försörjningssätt för nyanlända personer som kommer till uttryck i förarbetena till lagstiftningen om introduktionsinsatser. Därefter undersöker jag hur försörjningskravet vid anhöriginvandring tillämpas i migrationsdomstolarna. Redogörelsen för domstolarnas avgöranden är indelad efter teman, vilka tar sikte på beteenden som förefaller premieras respektive inte premieras vid bedömningarna av om försörjningskravet är uppfyllt.

2. Försörjningskravet vid anhöriginvandring

Försörjningskravet vid anhöriginvandring infördes år 2010 och innebar att uppehållstillstånd på grund av anknytning kunde beviljas en sökande enbart om den så kallade anknytningspersonen (den person i Sverige till vilken sökanden är anhörig) kunde försörja sig samt hade en bostad

9 Miles, R., *Racism after "race relations"*, Routledge, London, 1993.

10 Neergaard, A. 2018. Klassamhällets rasifiering i arbetslivet. Katalys. <https://www.katalys.org/wp-content/uploads/2018/03/No-14.-Klassamh%C3%A4llets-rasifiering-i-arbetslivet.pdf> (Hämtad: 2019-05-19), s. 19, s. 27 ff; SCB. 2016. Stor skillnad i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda. <https://www.scb.se/hitta-statistik/artiklar/2016/Stor-skillnad-i-sysselsattning--mellan-inrikes-och-utrikes-fodda/> (Hämtad: 2019-05-19); Migrationsinfo.se. 2018. Sysselsättning. <https://www.migrationsinfo.se/arbetsmarknad/sysselsattning/#fn-181-1> (Hämtad: 2019-05-19).

av tillräcklig storlek och standard för sig och sökanden.¹¹ Anknypningspersonen behövde enligt den reglering som infördes år 2010 alltså inte kunna försörja sökanden, men detta ändrades som beskrivs nedan år 2016. Ett liknande krav tillämpades även i Sverige under slutet av 1960-talet samt 1970-talet, men avskaffades år 1979.¹²

I de förarbeten som föranledde 2010 års försörjningskrav beskrevs det främsta syftet med den del av kravet som avser försörjning vara att *främja integrationen*, genom att skapa drivkrafter och att öka incitament för arbete och egenförsörjning.¹³ Det försörjningskrav som infördes år 2010 var förenat med många undantag och tillämpades i praktiken i ett begränsat antal situationer.¹⁴ I och med den så kallade begränsningslagen¹⁵ år 2016 utökades dock försörjningskravet på så sätt att ett sådant numera som huvudregel¹⁶ ställs upp som villkor för uppehållstillstånd på grund av anknypning, både när anknypningspersonen är nyanländ skyddsbehövande och svensk medborgare.¹⁷ Till skillnad från tidigare måste anknypningspersonen numera även kunna försörja sökanden. Syftet med begränsningslagens bestämmelser är att begränsa möjligheterna att beviljas uppehållstillstånd i Sverige.¹⁸ Det utvidgade försörjningskravet motiverades i huvudsak med att dåvarande försörjningskrav var mer förmånligt än vad EU-rätten kräver, och att de svenska reglerna tillfälligt borde anpassas till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner.¹⁹ Försörjningskravet i sin nuvarande form kan därmed

11 Jfr Prop. 2009/10:77.

12 Jfr SOU 1979:64; Prop. 1979:80:96. Möjligheten för EU:s medlemsstater att uppställa krav på försörjning vid familjeåterförening återfinns även i det s.k. familjeåterföreningsdirektivet (jfr artikel 7 i direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening).

13 SOU 2008:114 s. 12; jfr även Prop. 2009/10:77 s. 24.

14 Jfr SOU 2008:114, s. 72 ff.

15 Lag (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, nedan begränsningslagen.

16 Vissa undantag tillämpas från huvudregeln, t.ex. om anknypningspersonen är ett barn eller om anknypningspersonen är skyddsbehövande om sökandens ansökan om uppehållstillstånd inkommit tre månader efter att anknypningspersonen beviljats uppehållstillstånd p.g.a. skyddsbehov, jfr 10 § begränsningslagen och Prop. 2018/19:128, s. 37 ff.

17 Prop. 2015/16:174, s. 44 ff; jfr Prop. 2018/19:128.

18 Prop. 2015/16:174, s. 1 f, s. 21 ff.

19 Prop. 2015/16:174 s. 46.

sågas inbegripa dels en ambition om att fostra samhällsmedlemmar, dels en ambition om att förhindra att personer söker sig till Sverige. Kravet kan därför betraktas som ett rättsligt verktyg både för inneslutning och för uteslutning.

Vad som krävs för att uppfylla försörjningskravet är inte uttömmande reglerat på lag- och förordningsnivå. Vissa förtydliganden har dock gjorts på förordningsnivå, där det bl.a. framgår att den del av försörjningskravet som avser inkomst är uppfyllt om anknytningspersonen har lön som efter avdrag för preliminär skatt uppgår till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön.²⁰ För att uppfylla försörjningskravet krävs, enligt förarbetena, att anknytningspersonen har regelbundna försörjningsmedel, vilket primärt exemplifieras med lön från tillsvidareanställning på heltid.²¹ Om lönen är låg eller på gränsen till vad som kan godtas bör viss hänsyn tas till en eventuell framtida löneökning.²² De regelbundna inkomsterna behöver dock inte härröra från en fast heltidsanställning.²³ Inkomster från tidsbegränsade anställningar och från olika typer av deltidsarbeten kan beaktas, så även om anknytningspersonen har flera mindre omfattande arbeten parallellt.²⁴ Anknytningspersonen beskrivs i förarbetena även kunna närma sig egenförsörjning på andra sätt än genom arbete, exempelvis genom att uppbära arbetsrelaterade eller inkomstrelaterade ersättningar från socialförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen. Vidare kan avkastning från förmögenhetstillgångar beaktas vid bedömningen av om kravet är uppfyllt; det vore enligt förarbetena orimligt att kräva att en person som kan försörja sig på förmögenhetstillgångar skulle vara tvungen att ha andra arbetsrelaterade inkomster för att uppfylla kravet.²⁵

Förförarbetena innehåller även resonemang om hur individen *inte* bör närma sig arbetsmarknaden och egenförsörjning. Vad gäller studiemedel anförs att sådana normalt inte ska anses vara en godtagbar försörjnings-

20 Jfr 1 § förordning (2016:850) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

21 SOU 2008:114 s. 11, 26, 81, 89.

22 SOU 2008:114 s. 89.

23 Prop. 2009:10:77 s. 20.

24 SOU 2008:114 s. 89.

25 SOU 2008:114, s. 90, jfr 1 § förordning (2016:850) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

källa, eftersom ett generellt godtagande skulle kunna öppna upp för ett kringgående av försörjningskravet. Dock anförs att ett absolut förbud av studiemedel som försörjningskälla skulle kunna leda till ett orimligt resultat och till ett försvårande av utnyttjande av hög kompetens.²⁶ Ytterligare inkomstkällor som diskvalificeras är bl.a. försörjningsstöd²⁷ och inkomster från sökanden.²⁸

En insats som återkommande nämns i förarbetena, och som enligt utredningen kommer att öka nyanlända personers möjligheter till etablering på arbetsmarknaden, är införandet av ny lagstiftning som rör introduktionsinsatser för nyanlända personer, en reform som arbetades fram parallellt med försörjningskravsreformen.²⁹

3. Lagstiftningen om introduktionsinsatser

Lagstiftningen om introduktionsinsatser infördes år 2010 och behandlar utförandet av insatser under den första tiden efter att en nyanländ person har beviljats uppehållstillstånd.³⁰ En person i åldern 20–64 år som har beviljats uppehållstillstånd som bl.a. flykting eller skyddsbehövande ska enligt lagstiftningen delta i ett så kallat etableringsprogram genom

26 SOU 2008:114, s. 90.

27 SOU 2008:114, s. 91.

28 SOU 2008:114, s. 85. Förarbetenas resonemang om sökandens inkomster utgår dock från att försörjningskravet enbart omfattar anknytningspersonen och det anförs att "[O]m försörjningskravet skulle ha inneburit att anknytningspersonen skulle försörja sina anhöriga skulle det vara rimligt [att] [...] anse att försörjningskravet för en anknytningsperson minskar med motsvarande mån som en make eller sambo som själv har ekonomisk förmåga [...]" (jfr s. 85).

29 SOU 2008:114 s. 70, s. 97; Prop. 2009/10:77 s. 19, 29 f.

30 Jfr SOU 2008:58, s. 11. Vissa ändringar av lagstiftningen ägde rum år 2018, främst i syfte att effektivisera för Arbetsförmedlingen, bl.a. genom att en nyanländ person, istället för en särskilt riktad etableringsplan, numera får en handlingsplan upprättad under introduktionen. Det är alltså samma ordning som gäller för övriga, icke-nyanlända arbetssökande. De insatser som kan ingå i nyanlända personers handlingsplaner skiljer sig dock inte väsentligen från de insatser som enligt 2010 års lagstiftning kunde ingå i etableringsplanen (jfr förordning [2017:820] om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare; Prop. 2016/17:175, s. 31 ff.). Den nya lagstiftningen innebär även en tydligare utbildningsplikt för nyanlända personer som tar del av introduktionsinsatser och som bedöms vara i behov av utbildning för att kunna få ett arbete (jfr 14 § förordning [2017:820] om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare).

Arbetsförmedlingen. Programmet kan pågå under högst 36 månader från det att en nyanländ person för första gången har folkbokförts i en kommun och personer som deltar i programmet har rätt till etableringsersättning. En person får ta del av insatserna fram tills att personen påbörjar ett förvärvsarbete på heltid eller en utbildning på heltid som berättigar till CSN^{31,32}

Målet med den så kallade introduktionen i Sverige beskrivs i förarbetena bl.a. vara att stärka nyanlända personers möjligheter till delaktighet i yrkes- och samhällslivet³³ och att stärka individernas incitament och möjligheter till egen försörjning³⁴. Jag menar att bestämmelserna – i likhet med försörjningskravet – kan betraktas som ett verktyg för att fostra nyanlända personer till ”värdiga” samhällsmedlemmar, vilket alltså även innebär en diskvalificering av beteenden och livsmönster som inte anses passa in i den föreställda samhällsgemenskapen.

Valfrihet och *eget ansvar* är återkommande begrepp i förarbetena om introduktionsinsatser.³⁵ En uttalad utgångspunkt är att individen har ansvar för sin situation, sin utveckling och sina behov.³⁶ Det planerade införandet av försörjningskravet vid anhöriginvandring pekas ut som ett tungt påtryckningsmedel i rätt riktning vad avser effektiviteten i introduktionsarbetet.³⁷ Det kan dock konstateras att den enskildes möjlighet till familjeåterförening inte diskuteras närmare i förarbetena. Det är därmed svårt att utläsa om lagstiftaren har funderat kring hur möjligheten till familjeåterförening förhåller sig till den enskildes deltagande i introduktionsinsatserna och etablering i Sverige.

Vad gäller frågan *hur* individen bör ta ansvar för sin framtid och närma sig egenförsörjning pekas i viss mån andra beteenden ut som önskvärda jämfört med vad som presenteras i förarbetena till försörjningskravsreformen. Det föreslås att introduktionen kan präglas av en mängd aktiviteter,

31 CSN (Centrala studiestödsnämnden) är den myndighet i Sverige som har hand om studiestöd, dvs. bidrag och lån för studier.

32 17–19 §§ förordning (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare; jfr Prop. 2016/17:175 s. 29 f.

33 SOU 2008:58, s. 88.

34 SOU 2008:58, s. 11.

35 Jfr SOU 2008:58, s. 11, 12, 60, 204; Prop. 2009/10:60, s. 76.

36 SOU 2008:58, s. 66.

37 SOU 2008:58, s. 77 f.

såsom validering och bedömning av utbildning och yrkeserfarenhet, aspirantutbildning, yrkespraktik, provtjänstgöring, deltagande i arbetsmarknadsprogram, arbetsmarknadsutbildning, starta eget-aktiviteter, arbete, kompletterande grundskoleutbildning, gymnasie-, högskole- och universitetsförberedande studier, rehabilitering m.m.³⁸ Därtill ska individen, under sin introduktionstid, studera svenska och samhällskunskap. De uttalade målen att stärka möjligheten till delaktighet i yrkes- och samhällslivet och/eller att stärka individernas incitament och möjligheter till egen försörjning förefaller inte heller vara automatiskt uppfyllda i samband med att individen får ett *arbete*. Introduktionstiden ska nämligen inte automatiskt upphöra genom att en nyanländ person får en heltidsanställning, utan först när denne avslutat sina svenskstudier och samhällskunskap.³⁹ Förarbetena betonar även att individens långsiktiga mål måste fokuseras,⁴⁰ vilket bl.a. kan ske genom studier på högskole-/ universitetsnivå.⁴¹ Därtill betonas att de olika introduktionsinsatser som en person deltar i måste kunna pågå parallellt med varandra.⁴² Exempelvis bör en person kunna studera och samtidigt arbeta extra.⁴³

Sammantaget kan konstateras att förarbetena till försörjningskravsreformen respektive förarbetena om introduktionsinsatser skiljer sig något åt avseende synen på *hur* individen bör närma sig egenförsörjning och arbete. Det är särskilt intressant mot bakgrund av att respektive reform motiverar sin egen existens genom hänvisning till den andra reformen. I förarbetena till försörjningskravsreformen pekas varaktigt arbete, främst i form av tillsvidareanställning på heltid, ut som det primära sätt som individen bör närma sig arbetsmarknaden och egenförsörjning. Även i förarbetena till lagstiftningen om introduktionsinsatser betraktas arbete i form av tillsvidareanställning på heltid som ett godtagbart sätt att närma sig egenförsörjning. Dessa förarbeten förefaller därtill präglas av synsätt om att ansvarsfullt beteende mot egenförsörjning inbegriper flexibilitet, långsiktig planering, ökad självförbättring och lärande.

38 SOU 2008:58, s. 106 f.

39 SOU 2008:58, s. 123.

40 SOU 2008:58, s. 158.

41 SOU 2008:58, s. 63.

42 SOU 2008:58, s. 108.

43 SOU 2008:58, s. 158, s. 63.

Jag går nu vidare och undersöker hur försörjningskravet tillämpas i migrationsdomstolarna.

4. Försörjningskravets tillämpning i migrationsdomstolarna

4.1. *Dikotomin självständighet – beroende*

Självständighet och beroende behandlas, i majoriteten av de studerade avgörandena, som ömsesidigt uteslutande kategorier. För att en individs egenförsörjning ska utgöra ett godtagbart och ansvarsfullt beteende, som medför att försörjningskravet är uppfyllt, krävs att individen inte *samtidigt* tar emot hjälp eller uppvisar beroende.

Som anförts ovan anges på förordningsnivå att den del av försörjningskravet som avser inkomst är uppfyllt om anknytningspersonen har lön som efter avdrag för preliminär skatt uppgår till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön. I förarbetena till försörjningskravsreformen pekas tillsvidareanställningar på heltid ut som tecken på att individen har en god etablering på arbetsmarknaden. I flera av de avgöranden som studerats har anknytningspersonen en tillsvidareanställning på heltid, men utan att inkomsterna uppgår till förbehållsbeloppet. Anknytningspersonen har i dessa situationer inte kunnat uppväga bristerna genom att tillgodoräkna sig inkomster som härrör från icke-arbetsrelaterade bidragsformer. Exempel på inkomstkällor som inte beaktas av domstolarna i dessa situationer är bostadsbidrag⁴⁴, studiebidrag/studiemedel⁴⁵, försörjningsstöd⁴⁶, vårdbidrag⁴⁷ och barnbidrag⁴⁸. Att en person har icke-arbetsrelaterade inkomster verkar även i en dom betraktas som en omständighet vilken *i sig* tyder att anknytningspersonen inte har försörjningsförmåga:

44 Jfr exempelvis UM 2610-17 Luleå; UM 3329-17 Luleå; UM 13404-17 Stockholm; UM 11009-17 Göteborg.

45 Jfr exempelvis UM 8019-16 Göteborg; UM 5577-17 Stockholm; UM 5757-17 Göteborg.

46 UM 2508-17 Luleå.

47 UM 2094-17 Luleå.

48 Jfr exempelvis UM 11009-17 Göteborg; UM 13404-17 Stockholm.

”[Anknytningspersonen] är även beviljad bosättningsbaserade förmåner [...] vilket ger ytterligare stöd för att han inte uppfyller försörjningskravet [...]”.⁴⁹

Domstolarna godtar inte heller att anknytningspersonen utöver sin arbetsrelaterade inkomst hänvisar till inkomster från sökanden⁵⁰, tredje man⁵¹ och medlemmar i kärnfamiljen⁵², oaktat om dessa inkomster härrör från bidrag, lön och/eller förmögenhet. Inte heller kan anknytningspersonen uppväga bristerna genom att hänvisa till egna sparade medel, då sökandena i majoriteten av domarna inte bedömts visa att förmögenheten i fråga genererar avkastning.⁵³

Vidare kan anknytningspersonen inte uppfylla försörjningskravet genom att *enbart* hänvisa till inkomster som av domstolarna inte anses vara arbetsrelaterade, däribland etableringsersättning⁵⁴, studiebidrag/studiemedel⁵⁵ och försörjningsstöd⁵⁶. Inkomster i form av äldreförsörjningsstöd⁵⁷, pension⁵⁸, aktivitetsstöd⁵⁹, sjukersättning⁶⁰, arbetslös-

49 UM 6116-17 Göteborg, s. 5.

50 Jfr exempelvis UM 5577-17 Stockholm; UM 6752-17 Göteborg; UM 3247-17 Luleå; UM 13602-17 Stockholm; UM 1818-17 Göteborg.

51 Jfr exempelvis UM 3708-17 Stockholm; UM 1239-17 Göteborg; UM 5811-17 Stockholm; UM 572-17 Luleå; UM 12414-16 Stockholm.

52 UM 2749-17 Luleå (i målet består familjemedlemmens inkomster av studiestöd); UM 1122-17 Stockholm (i målet består familjemedlemmens inkomster av studiestöd). I ett mål anförs dock att ”[...] hänsyn kan [...] tas till övriga familjemedlemmars inkomstförhållanden, i vart fall när det är fråga om kärnfamiljens förhållanden [...]” (s. 4). I målet anses familjemedlemmarnas besparingar dock inte kunna medräknas, då det inte framgått att de medför en säker avkastning (UM 7074-17 Göteborg).

53 Jfr exempelvis UM 2613-17 Luleå; UM 4518-17 Göteborg; UM 13222-17 Göteborg; UM 1515-17 Luleå; UM 3130-17 Luleå; UM 3230-17 Luleå; UM 10307-17 Göteborg. I en av de domar som studerats har dock anknytningspersonen uppfyllt försörjningskravet genom hänvisning till omfattande disponibla bankmedel, utan att domstolen för någon diskussion om genererad avkastning (UM 9949-16 Göteborg).

54 Jfr exempelvis UM 13561-16 Stockholm; UM 4441-17 Stockholm; UM 4023-17 Göteborg; UM 7655-17 Göteborg.

55 UM 6409-17 Göteborg; UM 2726-17 Luleå; UM 1023-17 Luleå; UM 1040-17 Luleå; UM 2673-17 Luleå; UM 2902-17 Luleå.

56 Jfr exempelvis UM 2673-17 Luleå; UM 1818-17 Göteborg; UM 9583-16 Göteborg.

57 UM 3660-17 Göteborg; UM 1122-17 Stockholm.

58 UM 4311-17 Stockholm; UM 2674-17 Luleå; UM 3239-17 Luleå.

59 UM 3208-17 Luleå.

60 Jfr exempelvis UM 11506-17 Göteborg; UM 5733-17 Göteborg.

hetskassa⁶¹ och sjukpenning⁶² betraktas dock som arbetsrelaterade och godtagbara försörjningskällor i ett antal avgöranden. I samtliga av dessa avgöranden uppgår dock inkomsterna inte till förbehållsbeloppet, vilket anknytningspersonen inte har kunnat väga upp med hänvisning till icke-arbetsrelaterade bidragsformer, inkomster från en annan person eller förmögenhet som inte genererar avkastning. I vissa avgöranden betraktas inkomster från sjukersättning och aktivitetsstöd överhuvudtaget inte som godtagbara inkomstkällor.⁶³

Sammantaget kan konstateras att möjligheten för en enskild att ta familjemedlemmar och anhöriga till Sverige är förknippad med ett löfte om att inte belasta välfärdsstaten eller att ta hjälp av ytterligare en individ, oaktat om den enskilde arbetar heltid eller inte. Majoriteten av skyddsbehövande personer som kommer till Sverige är män, och det är fler kvinnor än män som anhöriginvandrar.⁶⁴ Anknytningspersonen, statistiskt sett en man, har i de studerade avgörandena inte kunnat uppfylla försörjningskravet genom hänvisning till en annan person i kärnfamiljen, samtidigt som kravet innebär att anknytningspersonen ska kunna försörja sökanden. Vi kan därmed ställa oss frågan hur kravet förhåller sig till patriarkala familjeideal och till idéer om att det är mannen som har ekonomiskt ansvar för övriga familjemedlemmar. Beaktas svårigheterna med att uppfylla försörjningskravet genom äldreförsörjningsstöd, pension, sjukersättning och sjukpenning blir det också tydligt att möjligheten till familjeåterförening är avhängig av ett ideal om en arbetsför kropp.

61 UM 3310-17 Luleå; UM 3329-17 Luleå.

62 UM 2460-17 Göteborg; UM 2746-17 Luleå.

63 UM 6116-17 Göteborg; UM 11506-17 Göteborg (målet rör sjukersättning på garantinivå); UM 3130-17 Luleå.

64 SCB. 2018. Invandring och utvandring efter kön och födelseland 1970–2017 samt framskrivning 2018–2070. <https://www.scb.se/hitta-statistik/statistik-efter-amne/befolkning/befolkningsframskrivningar/befolkningsframskrivningar/pong/tabell-och-diagram/invandring-och-utvandring-efter-kon-och-fodelseland-1970-2017-samt-framskrivning-2018-2070/> (Hämtad: 2019-03-14).

4.2. Ogynnsam flexibilitet

Majoriteten av de studerade avgörandena vittnar om en vardag som inte innehåller tillsvidareanställningar på heltid, utan istället atypiska⁶⁵ anställningsformer och kombinationer av sådana anställningsformer. I förarbetena till försörjningskravsreformen anges, som anförts ovan, att beaktandet av inkomster från arbeten som inte härrör från tillsvidareanställningar på heltid vid bedömningen av om försörjningskravet är uppfyllt ligger i linje med att kravet ska utgöra ett incitament för arbete och egenförsörjning. I de avgöranden som studerats anses dock anställningsformer som inte är befintliga tillsvidareanställningar på heltid ytterst sällan generera inkomster av sådan varaktighet och regelbundenhet att försörjningskravet bedöms vara uppfyllt. Exempel på anställningsformer som inte godtas i de studerade avgörandena är visstidsanställningar som sträcker sig under kortare tid än ett år⁶⁶, behovsanställningar⁶⁷, timanställningar⁶⁸, anställningar med delvis provisionsbaserad lön⁶⁹, provanställningar⁷⁰, tolkarbete i form av enskilda uppdrag⁷¹, intermittenta anställningsformer⁷², trygghetsanställningar inom kommunen⁷³ och erbjudna heltidsanställningar som ännu inte

65 Jag avser här alla andra anställningar än tillsvidareanställningar på heltid, oaktat om dessa erkänns inom arbetsrätten eller inte.

66 Jfr exempelvis UM 598-17 Stockholm; UM 8433-17 Göteborg; UM 2580-17 Luleå; UM 3233-17 Luleå; UM 1518-17 Luleå; UM 5840-17 Göteborg; UM 3916-17 Göteborg; UM 3229-17 Luleå; UM 3233-17 Luleå. I flera domar som rör tidsbegränsade anställningar hänvisas till ett avgörande från Migrationsöverdomstolen, MIG 2011:16, där domstolen ansåg att den del av försörjningskravet som avser bostad ska anses vara uppfyllt om anknytningspersonen vid prövningstillfället förfogar över en bostad av tillräcklig storlek och standard under *minst ett år* framöver.

67 UM 12160-16 Göteborg.

68 Jfr exempelvis UM 11080-17 Stockholm; UM 7037-17 Göteborg; UM 4119-17 Göteborg. I vissa domar når inkomsten från timanställningen dock inte upp till förbehållsbeloppet, varför det är oklart om timanställningen i dessa situationer godtagits av domstolen i fall inkomsten bedömts vara tillräckligt stor.

69 UM 12161-16 Göteborg.

70 UM 2727-17 Luleå; UM 13220-17 Stockholm.

71 UM 2495-16 Luleå.

72 UM 2614-17 Luleå; UM 4119-17 Göteborg; UM 3232-17 Luleå.

73 UM 1587-17 Göteborg.

tillträtts⁷⁴. Inte heller kombinationer av sådana anställningar godtas generellt av domstolarna.⁷⁵

I de mål där anknytningspersonen har en tillsvidareanställning på hel- eller deltid, men där inkomsterna inte uppgår till förbehållsbeloppet, har personen inte heller kunnat väga upp bristerna genom att hänvisa till ytterligare inkomster från ob-tillägg, lönetillägg, provanställning, visstidsanställning, timanställning och behovsanställning, ofta då dessa senare inkomster inte bedöms vara varaktiga och regelbundna.⁷⁶ Enbart i två av de studerade avgörandena har inkomsterna från en visstidsanställning bedömts som varaktiga och regelbundna. Det ena målet rörde en visstidsanställning som personlig assistent och som enligt anställningsavtalet löpte *så länge assistansuppdraget varar*, en tidsram som i kombination med utförliga uppgifter om uppdraget och brukaren bedömdes uppvisa tillräckligt varaktig försörjningsförmåga.⁷⁷ I det andra målet kunde anknytningspersonen uppvisa varaktig försörjningsförmåga genom att åberopa ett anställningsintyg, av vilket det framgick att hen varit anställd som vikare för samma tjänst och i samma kommun i drygt tre år.⁷⁸

4.3. Statiskhet som norm

Synsättet att ansvarsfullt agerande avseende försörjning innebär ett visst mått av långsiktig planering, ökad självförbättring och lärande, och som delvis går att spåra i förarbetena till reglerna om introduktionsinsatser, återfinns inte i de avgöranden som studerats. Det märks bl.a. genom de svårigheter som är förenade med att uppfylla försörjningskravet när anknytningspersonen studerar. Inte i något av de avgöranden som analyserats betraktas inkomster från studiemedel som en godtagbar försörjningskälla. Inte heller kombinationer av studier och arbete har i de studerade avgörandena medfört att försörjningskravet bedömts vara uppfyllt.

74 UM 13222-17 Göteborg; UM 3366-17 Luleå.

75 UM 3133-17 Luleå; UM 3609-17 Luleå; UM 2495-16 Luleå; UM 5811-17 Stockholm.

76 UM 2684-17 Luleå; UM 2697-17 Göteborg; UM 13220-17 Stockholm; UM 2987-17 Luleå.

77 UM 7728-17 Stockholm (jfr Migrationsverkets resonemang i beslutet).

78 UM 2907-17 Luleå (jfr Migrationsverkets resonemang i beslutet).

Som exempel kan nämnas ett mål där anknytningspersonen är tjänstledig från sin fasta heltidstjänst som tandhygienist för att studera till tandläkare. Vid sidan av studierna har anknytningspersonen en tidsbegränsad timanställning som personlig assistent, där antalet arbetade timmar varierar från månad till månad och där arbetsgivaren intygat att anknytningspersonen kommer vara anställd även fortsättningsvis. På lov och somrar arbetar anknytningspersonen fortsatt som tandhygienist. Därtill har anknytningspersonen studiemedel samt sparade medel. Inkomsterna uppgår, om studiemedlen räknas med, till förbehållsbeloppet. Domstolen anser dock att anknytningspersonens inkomster inte kan betraktas som varaktiga och beaktar inte heller inkomsterna från studiemedlen. Vidare anser domstolen att det ”saknar [...] betydelse att anknytningspersonen skulle kunna återgå till sin anställning som tandhygienist”⁷⁹.

I ett annat mål erhåller anknytningspersonen studiemedel och har en timanställning vid sidan av sina studier. Domstolen bedömer att det är osäkert i vilken omfattning anknytningspersonen kommer att arbeta i framtiden. Ett skäl till denna osäkerhet förefaller vara det faktum att anknytningspersonen studerar: ”[Anknytningspersonen] är även studerande. Migrationsdomstolen anser mot denna bakgrund att det finns skäl att ifrågasätta såväl varaktigheten som regelbundenheten av inkomsten från anställningen [...]”.⁸⁰

Ytterligare tecken på att långsiktig planering, ökad självförbättring och lärande inte premieras i de avgöranden som studerats är synen på byte av anställning. Som anförts ovan ansågs anknytningspersonen i ett mål ha uppfyllt försörjningskravet när denne varit anställd som vikare för samma tjänst och i samma kommun i drygt tre år. I de fall anknytningspersonen har haft flera visstidsanställningar under de senaste åren, men hos olika arbetsgivare, har dock försörjningskravet inte bedömts vara uppfyllt, även här med hänvisning till bristande varaktighet.⁸¹

Sammanfattningsvis kan konstateras att statiskhet snarare än förflyttning på arbetsmarknaden premieras i de domar som studerats. Att *vara på väg* – mot ett nytt yrke, en ny arbetsgivare eller en ny tjänst – förefaller, i majoriteten av de studerade domarna, betraktas som en risk och

79 UM 7037-17 Göteborg.

80 UM 5881-17 Stockholm.

81 UM 5840-17 Göteborg; UM 2766-17 Luleå.

inte som tecken på etablering, närmande av arbetsmarknaden och/eller egenförsörjning. Inte heller premieras flexibelt beteende under sådan förflyttning, exempelvis att ha en eller flera atypiska anställningar vid sidan av pågående studier.

5. Avslutning

Ovanstående undersökning väcker frågor om vad som *vill göras* med nyanlända personer, liksom *vem* den nyanlända personen måste bli, dels för att tillfredsställa denna vilja (eller dessa viljor), dels för att kunna återförenas med sin familj. En närliggande fråga är om migrationsdomstolarna och lagstiftaren kan och bör betraktas som en och samma aktör i dessa sammanhang. Vill dessa aktörer samma sak vad gäller nyanlända personer, eller präglas domstolarnas respektive lagstiftarens maktutövning av olika viljor?

Förarbetena till reglerna om introduktionsinsatser förefaller i flera avseenden kunna kopplas till Foucaults *Kompetensmaskin*⁸², bl.a. då de ger uttryck för att nyanlända personers närmande till arbetsmarknad och egenförsörjning bör präglas av flexibilitet, långsiktig planering, självförbättring och lärande. När det gäller tillämpningen av försörjningskravet kan dock konstateras att sådana beteenden ofta diskvalificeras av migrationsdomstolarna. Bl.a. förefaller atypiska anställningar, bedrivande av studier, byte av anställning och uppbärande av etableringsersättning (samt kombinationer av dessa försörjningsätt) betraktas som tecken på att individen saknar långsiktig försörjningsförmåga. I stället premieras beteenden som innebär att individen går i god för att denne kommer att *förbli* i rådande position på arbetsmarknaden, företrädesvis i en heltidsanställning som ger tillräcklig lön och där individen inte samtidigt tar emot någon form av bidrag eller stöd. Tydligt är alltså att flera av de egenskaper som kännetecknar den nyliberala Kompetensmaskinen motarbetas genom domstolarnas tillämpning av försörjningskravet; en bestämmelse som i stor utsträckning berör just nyanlända personer. I stället förefaller ett annat slags (nyliberalt) subjekt skapas. Frågan är hur denna diskrepans kan förklaras.

82 Jfr avsnitt 1.

Med hänvisning till Ong menar jag att det kan vara relevant att närmare fundera över hur artikelns resultat förhåller sig till idéer om nyanlända personers funktion i det kapitalistiska systemet, och hur personer fostras till skötsamhet utifrån föreställningar om att olika delar av befolkningen bör ha olika uppgifter (beroende på bl.a. bakgrund, kön, ålder och legal status). Vi kan även fråga oss om och hur familjeåterförening kan betraktas som ett slags belöning för att en person har blivit en ”fullgod” samhällsmedlem, bl.a. genom att delta i introduktionsinsatser. Som anförts ovan är möjligheten till familjeåterförening dock ingenting som diskuteras ingående i förarbetena till lagstiftningen om introduktionsinsatser.

För att bättre förstå den diskrepans som identifierats tror jag dock att det är av vikt att stanna upp vid det faktum att syftet med nuvarande försörjningskrav är att begränsa invandringen till Sverige. Det innebär att styrningen av flertalet anknytningspersoner förväntas uppfylla två mål. För det första att med hjälp av sållningsmekanismer fostra samhällsmedlemmar. För det andra att förhindra att personer med anknytning till någon i Sverige söker sig hit. Därmed inte sagt att dessa mål måste betraktas som motstående. Differentieringen mellan ”vi” och ”dem” har inom bl.a. postkolonial forskning pekats ut som en nödvändighet för upprätthållandet av den västerländska nationalstatsformen.⁸³ Utifrån ett sådant synsätt kan inneslutnings- och uteslutningsmekanismer i välfärdsstaten i mångt och mycket betraktas som två sidor av samma mynt. Oaktat målens förenlighet är det tydligt att ett stort ansvar för genomdrivandet av desamma i dagsläget läggs på nyanlända personer.

Det saknas utrymme att inom ramen för den här artikeln närmare undersöka på vilka sätt försörjningskravet leder till utsatthet eller prekaritet bland de personer som på olika sätt omfattas av bestämmelsen. Utifrån de domar som hittills har studerats kan dock konstateras att tillämpningen av kravet riskerar att reproducera rådande maktrelationer på arbetsmarknaden och rådande social och ekonomisk ojämlikhet. Främst genom att anknytningspersoner (dvs. ofta personer som någon gång invandrat till Sverige), och som vill återförenas med anhöriga, hind-

83 Jfr exempelvis JanMohamed, A.R., *The Economy of Manichean Allegory: The Function of Racial Difference in Colonialist Literature*, *Critical Inquiry* 12, s. 59–87, 1985.

ras från bl.a. vidareutbildning och kartläggning av tidigare utbildning eller yrkeserfarenheter. Därtill kan åter konstateras att personer som invandrat till Sverige, i högre utsträckning än inhemskt födda personer, är arbetslösa, har så kallade atypiska anställningar och är överkvalificerade för arbeten de utför. En anförd förklaring till detta är att processer av rasifiering huvudsakligen verkar informellt, på så sätt att formellt neutrala regler filtreras genom diskriminerande praktiker, exempelvis i anställningssituationer. Ytterligare en anförd förklaring är att arbetsmarknadsåtgärder och integrationsrättsliga bestämmelser samverkar med migrationsrättsliga bestämmelser och processer av medborgerlig stratifiering.⁸⁴ Jag nöjer mig här med att understryka att personer som har invandrat till Sverige är överrepresenterade bland den grupp som försörjer sig på sätt som systematiskt diskvalificeras vid domstolarnas bedömningar av om försörjningskravet är uppfyllt. Det förefaller därför vara av stor vikt att i framtiden närmare undersöka hur tillämpningen av försörjningskravet, liksom andra migrations- och socialrättsliga bestämmelser, förhåller sig till processer av rasifiering och strukturellt våld.

84 Neergaard, A. 2018, s. 23 ff.